

Vlaamse Regering

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van domein Raversijde met oorlogsrestanten van de Batterij Aachen, Stützpunkt Bensberg en Batterij Saltzwedel-neu (Stützpunkt Tirpitz) en koninklijk erfgoed te Oostende

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009;

Gelet op het ministerieel besluit van 05 juni 2009 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van domein Raversijde met oorlogsrestanten van de Batterij Aachen, Stützpunkt Bensberg en Batterij Saltzwedel-neu (Stützpunkt Tirpitz) en koninklijk erfgoed te Oostende;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 03 december 2009;

Overwegende het gunstig advies van de bestendige deputatie van de provincie West-Vlaanderen van 13 augustus 2009;

Overwegende het gunstig advies van het gemeentebestuur van Oostende van 10 augustus 2009;

Overwegende dat er noch in het kader van het Openbaar Onderzoek, noch in het kader van de beschermingsprocedure bezwaren werden ingediend, of opmerkingen werden geformuleerd,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten,

gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

1° Wegens de historische waarde:

- als monument:

Het afgebakende domein van het openluchtmuseum Atlantikwall met bovengronds en ondergronds onroerend erfgoed uit Eerste en Tweede Wereldoorlog met paviljoen van Prins Karel, de basis van Noorse Chalet en een stuk bakstenen omheiningsmuur, gelegen te Oostende (Oostende), Duinenstraat 147;

bekend ten kadaster: Oostende, 11e afdeling, sectie A, perceelnummers 185T2, 230N3, 231K, 233G(DEEL), 236A.

Worden niet meegenomen binnen deze afbakening: het toegangsgebouw (232L), de villa Bastien (230P4), de villa Goffinet (230N4), het vissershuisje (230S4), de Muur van Allard (233G (DEEL)), het petroleumkot (230R4) en later toegevoegde uitrustingsstukken en tentoonstellingsmateriaal.

2° Wegens de historische waarde:

- als monument:

Gebied ten westen van het domein Raversijde, tot aan het wandelpad over de duinen, met voornamelijk ondergrondse sporen van de Batterij Saltzwedel-neu, gelegen te Oostende (Oostende), Duinenstraat ZNR;

bekend ten kadaster: Oostende, 11e afdeling, sectie A, perceelnummer 230L4(DEEL).

3° Wegens de historische waarde:

- als monument:

Gebied ten oosten van het domein Raversijde, met o.m. een manschappenverblijf van het steunpunt Bensberg, gelegen te Oostende (Oostende), Duinenstraat ZNR;

bekend ten kadaster: Oostende, 11e afdeling, sectie A, perceelnummer 185G2.

4° Wegens de historische waarde:

- als monument:

De koninklijke paardenstallen, met nabijgelegen manschappenverblijf en WC-bunker van het steunpunt Bensberg, gelegen te Oostende (Oostende), Duinenstraat ZNR;

bekend ten kadaster: Oostende, 11e afdeling, sectie A, perceelnummer 199D(DEEL).

5° Wegens de historische waarde:

- als monument:

De betonnen medische post van de Batterij Saltzwedel-neu net buiten het domein Raversijde, gelegen te Oostende (Oostende), Duinenstraat 149;

bekend ten kadaster: Oostende, 11e afdeling, sectie A, perceelnummer 240S.

6° Wegens de historische waarde:

- als monument:

De betonnen constructie van de Batterij Saltzwedel-neu, net buiten het domein Raversijde, gelegen te Oostende (Oostende), Duinenstraat ZNR;

bekend ten kadaster: Oostende, 11e afdeling, sectie A, perceelnummer 240P(DEEL).

7° Wegens de historische waarde:

- als monument:

Perceel met sporen van de Batterij Saltzwedel-neu aanpalend aan het domein Raversijde, gelegen te Oostende (Oostende), Duinenstraat ZNR;
bekend ten kadaster: Oostende, 11e afdeling, sectie A, perceelnummer 241B.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

Het afgebakende domein van het openluchtmuseum Atlantikwall, met bovengronds en ondergronds onroerend erfgoed uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog (233G (DEEL), 185T2, 230N3, 236A), met inbegrip van het paviljoen van Prins Karel (231K), de basis van de Noorse Chalet (185T2 (DEEL)) en een stuk bakstenen omheiningmuur (233G (DEEL)). Worden binnen deze afbakening niet meegenomen: het toegangsgebouw (232L), de villa Bastien (230P4), de villa Goffinet (230N4), het vissershuisje (230S4), de Muur van Allard (233G (DEEL)), het petroleumkot (230R4) en later toegevoegde uitrustingsstukken en tentoonstellingsmateriaal.

Aansluitend hierop het gebied ten westen van het domein Raversijde, tot aan het wandelpad over de duinen, met ondergrondse sporen van de Batterij Saltzwedel-neu (perceel 230L4 (DEEL));

het perceel 185G2 ten oosten van het domein, met o.m. een manschappenverblijf van het Steunpunt Bensberg;

de koninklijke paardenstallen, met nabijgelegen manschappenverblijf en WC-bunker van het Steunpunt Bensberg net ten zuiden van de Duinenstraat (perceel 199D (DEEL));

de sporen van de Batterij Saltzwedel-neu op de percelen langs de Duinenstraat, aanpalend aan het domein: de betonnen medische post (240S), de betonnen constructie (240P (DEEL)) en het perceel 241B;

worden beschermd als monument, omwille van de

Historische waarde:

- Als zijnde een oorlogssite die getuigt van beide wereldoorlogen. Zowel de Eerste als de Tweede Wereldoorlog waren sleutelmomenten in de 20ste eeuw.

- Als zijnde een site die uitgebouwd werd tot koninklijk domein en hierdoor waardevol koninklijk erfgoed herbergt. Aan de basis ligt koning Leopold II die in de periode 1902-1903 een aantal percelen aankocht als 'dépendances' van de Koninklijke Chalet te Oostende. Hij liet er o.m. de zgn. 'Noorse chalet' van architect Knudsen en de paardenstallen optrekken. De basis van dit koninklijk domein werd onder Albert I en vooral onder prins Karel gevoelig uitgebreid. De prins zou er een groot deel van zijn leven wonen in een oude mandenvlechterswoning. De militaire restanten van beide wereldoorlogen zijn zo goed bewaard gebleven, net omdat ze binnen een koninklijk domein gelegen waren.

- Als zijnde een site, die met de Batterij Aachen de enige overgebleven Duitse kustbatterij uit de Eerste Wereldoorlog in België herbergt. Deze batterij is vrij goed bewaard gebleven, hoewel ze tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hergebruikt en enkele veranderingen onderging. De batterij, actief vanaf mei 1915, diende als kustverdediging, maar nam ook de geallieerde stellingen bij Nieuwpoort onder vuur. De kern van de batterij bestond uit vier geschutsbeddingen voor stukken scheepsgeschut, met bijhorende munitieruimtes, geflankeerd door twee observatie-

en commandoposten. Ook één bomvrije betonnen schuilplaats van het type Wellblech is bewaard, evenals één Duitse waterput, de zgn. 'Barbara Brunnen'.

- Als zijnde een site, die de Duitse recuperatie van Duitse militaire verdedigingswerken uit de Eerste Wereldoorlog illustreert. Vele elementen van de Batterij Aachen werden – al dan niet aangepast – hergebruikt tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tussen de overblijfselen van de Aachen-batterij werden een groot aantal manschappenverblijven van het type Vf 2a gebouwd, evenals een voorraadbunker, een medische hulppost enz.

- Als zijnde een site, die met de Batterij Saltzwedel-neu / Steunpunt Tirpitz op Europees niveau één van de best bewaarde overblijfselen van de Atlantikwall herbergt. Drie van de vier open geschutsbeddingen zijn bewaard gebleven, evenals een centrale observatie- en commandobunker, twee van de vier bunkers voor 10.5 kanonnen (type R671), één van de twee flankeringsbunkers (type R612), twee grote manschappenverblijven enz. De site herbergt een uitgebreid systeem van boven- en ondergrondse gangen uit baksteen, die bunkers, schuilplaatsen en stellingen met mekaar verbonden.

Historische waarde, in casu militair-historische waarde:

- Als zijnde een oorlogssite die van belang is voor de militaire geschiedenis. De restanten van de Batterij Aachen, het Steunpunt Bensberg en de Batterij Saltzwedel-neu geven een goed beeld van de evolutie in de krijgskunde en de daaraan verbonden technische ontwikkeling. De Batterij Aachen is de enige bewaarde Duitse kustbatterij uit de Eerste Wereldoorlog in België. Ze maakte deel uit van een uitgebreid defensiesysteem dat 20 jaar later als model gebruikt werd voor de uitbouw van de Atlantikwall. Talrijke politieke en militaire leiders, die het Duitse defensiesysteem wilden analyseren, bezochten de batterij tijdens het interbellum.

- Als zijnde een site die met de uitbouw van de Batterij Saltzwedel-neu / Steunpunt Tirpitz ingeschakeld werd in de Atlantikwall. De Atlantikwall vormde samen met de Ostwall, de Südwall en de Westwall een belangrijk element in de verdediging van het Duitse rijk. De Atlantikwall had de verdediging van de Atlantische kust tot doel en strekte zich uit van de Golf van Biscaye tot aan de Noordkaap. De linie, bestaande uit talrijke afzonderlijke bunkers, moest de vijandelijke aanval opdelen in kleine stukken zodat de aanvalskracht gehalveerd werd en de vijand tijd verloor met het opruimen van de afzonderlijke weerstandsnesten.

Historische waarde, in casu architectuurhistorische waarde:

- Als zijnde restanten van het voormalig koninklijk domein, die getuigen van de oorspronkelijke parkaanleg van dit domein. De koninklijke paardenstallen vormden de aanzet voor het brugje dat over de Duinenstraat heen de twee delen van het domein met elkaar verbond. Aan de kant van het park sloot dit brugje aan op een lange brede laan, die tot aan de Nieuwpoortsesteenweg liep.

- De woning van prins Karel gaat terug op een oude mandenvlechterswoning uit 1865 en kreeg rond 1935 haar definitief uitzicht. Het 'Paviljoen van de Prins' getuigt van de sobere levensstijl van de prins. De inrichting van de woning reflecteert bovendien de liefde van prins Karel voor de marine: in de kleine ruimten herinneren schuifdeuren, hangkastjes en patrijspoorten hieraan. Het merkwaardige stucwerkpatroon aan de buitenzijde wil dan weer de golven van de zee nabootsen.

- De paardenstallen getuigen van een doordacht ontwerp en een stijlvolle afwerking. Het betreft een bakstenen U-vormig gebouw dat geleidelijk naar het midden toe verhoogt en enerzijds de paardenstallen herbergt, anderzijds drager is van een ontdubbeld pad naar het brugje. Het geheel is afgewerkt met o.m. rondbogige

ingangen, bossage bezetting op de gevels, ezelsrug langs het pad met gecementeerde plint, enz.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 5 juni 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006 en 18 september 2009).

Brussel, 26-03-2010

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand,

Geert BOURGEOIS